

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.466/2022/8.

A tanács tagjai: dr. Szabó Klára a tanács elnöke, dr. Parlagi Mátyás előadó bíró, dr. Harter Mária bíró

A felperes: Felperes I

A felperes képviselője: dr. Csernus Zoltán ügyvéd

Az alperes: Alperes I

Az alperes képviselője: dr. Beleznyai Zsolt ügyvéd

A per tárgya: megbízási díj

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: felperes, alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 117.Pf.633.590/2021/5.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 7.P.23.086/2020/3.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
  - Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 737.745 (hétszázharminchétezer-hétszáznegyvenöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.
- Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint megbízott és az alperes mint megbízó 2015. április 21-én megbízási szerződést kötöttek egymással. E szerint a felperes munkajogi tanácsot nyújt és képviseli az alperest munkáltatójával szemben munkaviszonyának megszüntetésével kapcsolatban (1.). A felperes szolgáltatását óradíjas alapon nyújtja, amelynek összege partner esetén 250 euró, ügyvédjelölt esetén 180 euró azzal, hogy a felperes díjaiból 10% kedvezményt biztosít (a továbbiakban: díjkedvezmény); az óradíjak áfa nélkül értendők, így ha áfa alkalmazandó, úgy az hozzáadódik az óradíjak alapján számított megbízási díjhoz (2.1.). A felperes a tevékenység kifejtésének hónapját követő hónapban számlázza ki óradíjas alapú díjait, amellyel kapcsolatban részletes teljesítéskimutatást küld az alperesnek, aki azok tartalmát mint a számlák alapját elfogadja (2.3.). Az alperessel az egyik partner fog elsődlegesen

kapcsolatot tartani; aki a felperes egyéb, az ügyben dolgozó jogászait különleges szaktudásuk és a megbízás egyes szakaszainak a különös igényei alapján fogja kiválasztani (5.).

[2] A felperes 2016 áprilisában és májusában jelentős óraszámokban végzett munkát az alperes képviselőjének ellátásával kapcsolatban: okiratokat szerkesztett, az ügyféllel konzultált, a tanúkhöz felteendő kérdéseket írta össze, iratokat tanulmányozott és tárgyaláson volt jelen. A munkaügyi perben négy tárgyaláson képviselte az alperest, ahol két ügyvéd együttesen járt el, valamint egy másfél oldalas, egy féloldalás és egy egyoldalás beadványt szerkesztett. 2016 áprilisára és májusára a felperes összesen 87.259 euró összegben bocsátott ki számlákat, amelyek ellenértékét az alperes nem fizette meg.

[3] Az alperes 2016. június 8-i jognyilatkozatával a megbízási szerződést 2016. június 18-ára felmondta. 2016. június 8-i e-mail üzenetében arról tájékoztatta a felperest, hogy új jogi képviselő választása mellett döntött; korábban kifejezte a kiszámlázott megbízási díjakkal és a kirívóan magas óraszámokkal kapcsolatos aggályait; a fennmaradó számlákat külön fogja kifizetni (a továbbiakban: e-mail üzenet).

A kereset, a viszontkereset és az azokkal kapcsolatos védekezés

[4] A felperes keresetében 87.259 euró megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[5] Indokolása szerint az alperes a megbízási szerződés alapján korábban kibocsátott számlákat megfizette, de az utolsó két számla ellenértékét nem teljesítette. A díjkedvezmény a felek megállapodása szerint csak arra az időszakra vonatkozott, amíg az alperes adóilletősége bizonytalan volt, így áfát kellett fizetnie; áfa hiányában már a díjkedvezmény sem jár. A megbízási szerződés alapján jogosult volt ügyvédjelöltet is foglalkoztatni.

[6] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását.

[7] Indokolása szerint a kiszámlázott megbízási díjak mögött nincs valós teljesítés, valamint a ténylegesen elvégzett egyes munkák szükségtelenek voltak a megbízás teljesítéséhez. A felperes eljárása nem volt kellően gondos. A megbízási szerződés alapján a díjkedvezménynek nem volt feltétele.

[8] Az alperes viszontkeresetében 88.805 euró megfizetésére kérte kötelezni a felperest elsődlegesen hibás teljesítésből eredő árleszállítás, másodlagosan feltűnő értékaránytalanság miatt.

[9] Indokolása szerint a felperes nem a tőle elvárható gondossággal járt el a megbízás teljesítése során, így az hibás volt. Nem tájékoztatta őt a munkaügyi per várható tartamáról, a kiszámlázott munkaórák lehetséges számáról, így az előre látható költségekről, a munkaügyi per pertárgyértékével kapcsolatos szabályokról, az ott érvényesíthető sérelemdíjra vonatkozó gyakorlatról. A felperes a munkaügyi perben előterjesztett viszontkeresetre nem terjesztett elő ellenkérelmet a megbízás megszűnéséig. A megbízási szerződés alapján elvárhatta, hogy ügyvédek végezzék a tevékenységet, ezzel szemben igen magas óraszámokban ügyvédjelölteket foglalkoztattak, akik objektíve nem rendelkezhetek különleges szaktudással. A felperes kiemelkedően sok időt számolt el jogi kutatásra, pedig azért neki adott megbízást, mert kiemelkedő szaktudását és tapasztalatát hangsúlyozta. Indokolatlan volt, hogy két ügyvéd is eljárjon a tárgyalásokon. A perrel érintett számlákban nem szerepel a szerződésben kikötött díjkedvezmény, holott annak nem volt feltétele, hogy csak akkor jár, ha köteles áfa fizetésére.

[10] Feltűnő értékaránytalanságra az ügyvédjelöltek óradíjával kapcsolatban hivatkozott, mert ők nem rendelkeztek különösebb szakértelemmel a munkaügy területén. Ha a viszontkereseti követelés elévült, úgy kifogásként kérte elbírálni a feltűnő értékaránytalanságot.

[11] A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

[12] Indokolása szerint a követelés elévült. A megbízási díj nem azonos az előrelátható költségekkel. A megbízási díj mértékéről a felek megállapodtak, és a számlák kibocsátását megelőzően a teljesítéskimutatást megküldte az alperesnek. A munkaügyi perben a viszontkeresettel kapcsolatban előterjesztendő ellenkérelem határideje még nem járt le a megbízás megszűnésekor. A jogi kutatómunka szükséges volt, hiszen a jogszabályok és a bírói gyakorlat is folyamatosan változik. Az ügyvédjelöltek alkalmazása nem járt hátránnyal az alperesre nézve.

[13] A feltűnő értékaránytalansággal kapcsolatban arra hivatkozott, a megbízási szerződés megkötését megelőzően az alperes már tisztában volt azzal, hogy milyen óradíj mellett vállalja el a képviselőt. Az ügyvédi megbízási díj szabad megállapodás tárgya. Az alperes más ügyvédekkel is kapcsolatban volt, így tudhatta, hogy a megbízási díj eltűzött-e, így feltűnő értékaránytalanságra már nem hivatkozhat. Az óradíjak nem eltűztek.

Az első- és a másodfokú ítélet

[14] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest 53.300 euró megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet, továbbá a viszontkeresetet elutasította.

[15] Indokolása szerint a felek közötti jogviszonyra a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:34. §-át és a 6:272. §-át, valamint az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: régi Ügyvédi tv.) 9. §-át és a 23. § (1) bekezdését kell alkalmazni. A felek a megbízási díj összegében és a megbízás tartalmában megállapodtak, a per tárgya pedig csak a megbízási díj volt, és nem a megbízás költsége. A felek között érvényes megbízási szerződés jött létre. Erre figyelemmel azt vizsgálta, hogy a felperes elvégezte-e teljesítéskimutatásban rögzített munkákat, azok a megbízás teljesítésével összefüggésben szükségszerűen és indokoltan merültek-e fel, valamint a díjkezdvezményt milyen feltételek esetén kellett biztosítani. A megbízás gondossági kötelelem, így irrelevánsnak ítélte a munkaügyi per eredményét figyelemmel arra is, hogy a felek között nem sikerdíjas szerződés jött létre.

[16] A felek személyes előadása, a kihallgatott tanúk vallomása és az okirati bizonyítékok alapján megállapította, hogy a felperes jelentős időt fordított a képviselő ellátására, így elvégezte a teljesítéskimutatásban szereplő munkákat.

[17] Ezt követően azt vizsgálta, hogy az egyes tételek mennyire voltak indokoltak és szükségszerűek a megbízás teljesítéséhez, mert az alperes csak az ilyen tevékenységek óradíjának a megfizetésére köteles. Az alperes nem hivatkozhat a korábban kifizetett összegek eltűzöttségére. Az iratok jelentős mennyiségére figyelemmel indokoltnak találta az irattanulmányozással eltöltött időt, amellyel kapcsolatban ügyvédjelöltek is eljárhattak a megbízási szerződés szerint. Szükségtelennek ítélte ugyanakkor, hogy a tárgyalásokon két ügyvéd járt el, amit nem indokolt az sem, hogy az ellenérdekű fél képviselőjében is több jogi képviselő volt jelen. A két ügyvéd részvételével összefüggő óradíjakra vonatkozó követelést ezért alaptalannak ítélte. A felperes nem bizonyította, hogy a tanúkihallgatásra történt felkészülésre és a kérdéslista összeállítására ténylegesen mennyi időt fordított. Az erre vonatkozóan feltüntetett óradíjakat eltűzöttnek ítélte, így azt mérlegelési jogkörében határozta meg. Alaptalannak ítélte az ügyvédjelöltek irattanulmányozásával kapcsolatos követelést, amely azért merült fel, mert a korábbi ügyvédjelölt eltávózkodása miatt az új ügyvédjelöltnek a teljes iratanyagot ismételtén át kellett tanulmányoznia, ez azonban nem róható az alperes terhére. A munkaügyi perben készített beadványokból nem következik, hogy a felperes jelentős időt töltött volna jogszabályok tanulmányozásával. Ezt meghaladóan az alperes alappal feltételezte, hogy a felperes rendelkezik a szükséges szaktudással, amely az

óradíjak mértékében is megmutatkozott; a megbízás teljesítéséhez szükséges szakértelmet a megbízottnak nem a teljesítés során kell megszereznie. Értékelése szerint nem nyert bizonyítást, hogy a felek a díjkedvezményt bármilyen különleges feltétel fennállásához kötötték volna, így azt alkalmazni kell. A munkaügyi perben készített beadványok terjedelme és tartalma alapján részben alaptalannak ítélte a májusi számlában feltüntetett előkészítő irat szerkesztésre vonatkozó díjakat is, az ahhoz szükséges munkavégzést mérlegelési jogkörben határozta meg. Mindezek alapján a felperes követelését 53.300 euró erejéig ítélte alaposnak.

[18] A viszontkeresettel kapcsolatban rögzítette, hogy az alperes elsődleges viszontkeresetét 2018. április 18-án terjesztette elő a 2015 márciusa és 2016 júniusa közötti számlák vonatkozásában, így a követelés a Ptk. 6:163. § (1) bekezdése alapján elévült. Az alperes még tényelőadás szintjén sem jelölt meg elévülés nyugvását megalapozó körülményt; semmi nem támasztja alá, hogy korábban bármilyen hibás teljesítésen alapuló kifogást előadott volna; gondossági kötelelem esetén a hibás teljesítés ténye eleve nehezen körbehatárolható. Az alperes által előadottak nem alapoznak meg hibás teljesítést. Az általa hivatkozott körülményeket a bíróság az ellenkérelem körében már elbírálta.

[19] A másodlagos viszontkeresettel kapcsolatban rögzítette, az alperes korábban maga nyilatkozott úgy, hogy a szerződéskötéskor sokallta az óradíj mértékét, de nem járt utána, hogy más ügyvédi irodák milyen órabérrel dolgoznak. Az alperes nyilatkozatából következően már a szerződéskötéskor tisztában volt azzal, hogy a felperes óradíja az átlaghoz képest magasabb összegű, így azt már ebben az időpontban is felismerhette. A Ptk. 6:98. § (1) bekezdés második fordulata alapján ezért nem hivatkozhat feltűnő értékaránytalanságra. A perben csatolt ügyvédi megbízási szerződések alapján az alperes által korábban megkötött szerződésekben a megbízási óradíjak igen széles skálán mozogtak, így nem találta bizonyítottnak, hogy a megbízási szerződésben rögzített óradíj mértéke eltúlzott lett volna. Ebben a körben szükségtelen volt további tanúbizonyítás lefolytatása, így azt mellőzte.

[20] Az alperes és a felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság kijavított ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes marasztalását 67.685 euróra felemelte, ezt meghaladóan helybenhagyta.

[21] Indokolása szerint a felperes nem kellően gondos eljárása az érdemi ellenkérelem szintjén érdemben nem vizsgálható, ennek kizárólag akkor van jelentősége, ha az alperes erre alapítva viszontkeresettel vagy beszámítási kifogással igényt érvényesít. A felperes alaptalanul hivatkozott tartozáselismerésre az e-mail üzenettel kapcsolatban. Az alperes abban utalt arra, hogy többször kifejezte aggályát a felszámított órákkal és az óradíjjal kapcsolatban, majd ezt követően tett ígéretet a számlák külön történő kifizetésére. A teljes szöveggörnyezet alapján ez nem értékelhető kifejezett tartozáselismerő nyilatkozatnak.

[22] Helyesnek ítélte az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a felperesnek kellett bizonyítania a teljesítéskimutatás szerinti tevékenységek elvégzését, valamint azok szükségszerűségét és indokoltságát. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a bizonyítékok alapján a felperes elvégezte a megjelölt tevékenységeket. Tévesnek találta ugyanakkor azt az álláspontot, hogy az alperes nem hivatkozhat a már kifizetett megbízási díjak eltúlzottságára. Az alperes ezen a tényalapon beszámítási kifogást vagy viszontkeresetet előterjeszthet, de ilyen – az ellenkérelemmel azonos ténybeli alapú – igényérvényesítés nem történt. Helyesnek ítélte az elsőfokú bíróság döntését az irattanulmányozásra fordított időmennyiséggel kapcsolatban. Nem értett egyet viszont azzal, hogy a munkaügyi perben csak egy ügyvédnek kellett volna eljárnia. Nem kizárt a többes képviselő, amiről az alperes tudomással bírt, azt nem kifogásolta, így erre figyelemmel nem indokolt a megbízási díj csökkentése. A tanúkihallgatásra történő felkészülés és a kérdéslista összeállítása körében iratellenesnek ítélte az elsőfokú bíróság indokolását, a felperes követelése ezzel

összefüggésben nem eltűzött. Indokolatlannak találta a díjcsökkentést az ügyvédjelöltek személyének megváltozásával kapcsolatban is, mert nem állapítható meg, hogy az új ügyvédjelölt a korábban már elvégzett feladatot végezte volna el ismét. Helyesnek tartotta az elsőfokú bíróság döntését a jogi kutatás körében: a megfelelő szakértelemmel rendelkező felperestől elvárható, hogy erre ne számíton fel külön munkadíjat. A díjkedvezmény alkalmazandóságával kapcsolatban teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. Az alperes által már kifizetett számlák nem döntenek meg a megbízási szerződés és az egyéb bizonyítékok tartalmát. Az alperes európai címével ellátott számlák között fellelhető díjkedvezményt feltüntető és azt nem tartalmazó számla is. Egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével a májusi teljesítéskimutatásban szereplő előkészítő iratok szerkesztésével kapcsolatban is.

[23] Az elsődleges viszontkeresettel összefüggésben az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta az elévülés kérdését, ugyanakkor iratellenesen rögzítette, hogy az alperes nem adott elő az elévülés nyugvását megalapozó körülményeket. A nyugvás kérdéskörét érdemben vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy az alperes 2017. szeptember 5-i beadványában már minden olyan körülményre hivatkozott, amelyre utóbb viszontkeresetét alapította, így ebben az időpontban már semmi nem akadályozta az igényérvényesítésben. Az elévülés nyugvása ekkor megszűnt, de az alperes viszontkeresetét csak 2018. április 18-án terjesztette elő, ezért a követelés elévült. Az alperes hibás teljesítésre alapítva kizárólag viszontkeresetet terjesztett elő, arra vonatkozó beszámítási kifogása nem volt. A hibás teljesítés az érdemi ellenkérelem szintjén nem vizsgálható, a viszontkereseti követelés pedig elévült. A már kifizetett megbízási díjakkal kapcsolatos túlszámlázásra az alperes hivatkozott, de azzal összefüggő igényt nem terjesztett elő, így azt nem kellett érdemben vizsgálni.

[24] A feltűnő értékaránytalanságra alapított másodlagos viszontkereset is elévült ugyanabból az okból, mint az elsődleges viszontkereset. Az ugyanezen alapuló beszámítási kifogás körében teljes mértékben egyetértett az elsőfokú bíróság indokaival. Ezeket kiegészítette azzal, miszerint nem támasztja alá peradat, hogy az ügyvédjelöltek szakképzettsége, szaktudása alapján a kikötött óradíj eltűzött lett volna. Az ügyvédjelölti alkalmazás előfeltétele volt a szakjogászai képzettség, a tanúvallomások alapján az ügyvédjelöltek már korábban is szakmai gyakorlatot szereztek. Az alperessel folyamatosan angol nyelven tartották a kapcsolatot, amely az átlagos ügyvédjelölti tevékenységet meghaladó színvonalú munkavégzést kíván meg. Az ügyvédjelöltek döntés-előkészítő, gyűjtő, rendszerező, összefoglaló munkát végeztek, ami jogi szaktudást igénylő feladat. A másodfokú bíróság egyetértett a további tanúbizonyítás mellőzésének indokaival. A fentiek alapján a beszámítási kifogást is alaptalannak ítélte.

A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelmek

[25] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és új határozat hozatalával a kereset teljesítését. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 221. § (1) bekezdését és a 206. § (1) bekezdését, a Ptk. 6:58. §-át, a 6:59. §-át, a 6:272. §-át és a 6:26. §-át, valamint a régi Ügyvédi tv. 9. §-át.

[26] A régi Pp. 221. § (1) bekezdésének a megsértése körében arra hivatkozott, a jogerős ítélet nem tartalmazza azoknak a jogszabályoknak a megjelölését, amelyekre alapította a bíróság a fizetendő megbízási díj csökkentését. A bíróságnak nincs jogszabály adta joga az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött megbízási díj módosítására. Ez alól kivételt jelent a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (2) bekezdése, de ez is csak a pernyertes fél ügyvédjének a pervesztes fél által fizetendő megbízási díj csökkentését teszi lehetővé. A bíróság nem avatkozhat be a megbízó és a megbízott jogviszonyába.

[27] A Ptk. 6:26. §-a megsértése körében előadta, az e-mail üzenet egyértelműen tartalmazta, hogy a fennmaradó számlákat az alperes külön fogja kifizetni. Az alperes ezzel elismerte a per tárgyát képező számlák szerinti tartozását. A Ptk. – a korábbi szabályozástól eltérően – már nem írja elő, hogy a tartozáselismerést írásban kell megtenni, így az e-mail üzenet tartozáselismerésnek minősül. Az alperest semmi nem kényszerítette arra, hogy nyilatkozzon a számlák kifizetéséről, ha vitatta volna azokat, akkor azt írta volna le. Az alperes elismerte a tartozását, ezért a bizonyítási teher megfordult. A bíróságnak nem volt mérlegelési joga a megbízási díj csökkentésére.

[28] Az egyéb megjelölt jogszabálysértések körében arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet nem állapít meg semmilyen jogcímet, amely bármilyen mértékben mentesíthetné az alperest a megbízási szerződés szerinti díjfizetési kötelezettsége alól. A másodfokú bíróság ezért nem csökkenthette volna önkényesen a megbízási díj összegét. Iratellenes és okszerűtlen a jogerős ítéletnek az a megállapítása, amely szerint nincs bizonyíték arra nézve, hogy a díjkedvezményre az alperes már nem volt jogosult a perbeli számlák kibocsátásakor. A másodfokú bíróság nem értékelte azt a körülményt, hogy az alperes által csatolt számlákból egyértelműen megállapítható, a legelső számlától eltekintve minden számlában következetesen áfát és díjkedvezményt is alkalmazott egészen addig, amikortól sem áfa, sem díjkedvezmény nem szerepel a számlákban. A változás oka az volt, hogy az alperes jelezte, adóilletősége már nem az EGT területén van, így áfa nélküli számlára vált jogosulttá, amit a számlákon feltüntetett alperesi lakóhelyek is egyértelműen igazolnak. Az adóilletőség megváltozása és az áfa nélküli számlázás lehetősége együtt járt a felek azon megállapodásának életbe lépésével, hogy az alperest a továbbiakban nem illeti meg díjkedvezmény. A feleknek ezt a megállapodását alátámasztja törvényes képviselőjének személyes előadása, másrészt az egységes és következetes számlázási gyakorlat. Ezt a megállapodást bizonyítja az is, hogy az alperes a korábbi számlákat kifogás nélkül kifizette. A díjkedvezménnyel kapcsolatban mindkét bíróság okszerűtlenül és a logika szabályaival ellentétesen értékelte a bizonyítékokat.

[29] A felperes felülvizsgálati kérelmével szemben az alperes arra hivatkozott, hogy a megbízási jogviszony egy gondossági kötelelem, amelynek nehéz megállapítani a tartalmát. A jelen ügyben ugyanakkor a felperes ezt maga határozta meg annak szerződési kijelentésével, hogy csak speciális szakismerettel rendelkező munkatársakat fog alkalmazni. A legnagyobb problémát az igen jelentős óraszámú igénybe vett ügyvédjelöltek jelentik: ez sérti a megbízási szerződést és a gondossági kötelemet, egyúttal feltűnő értékaránytalanságot is megvalósít.

[30] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását és az ellenkérelemnek, a viszontkeresetnek vagy a beszámítási kifogásnak történő helyt adást, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:272. §-át, a 6:157. § (1) bekezdését, a 6:24. § (1)-(2) bekezdését és a 6:98. § (1) bekezdését, valamint a régi Ügyvédi tv. 1. §-át.

[31] A kereset és az ellenkérelem körében az alperes álláspontja az volt, hogy a felperes nem kellően gondos eljárása az érdemi ellenkérelem szintjén is vizsgálható. A jogerős ítélet nem tartalmaz ezt cáfoló jogi érvelést, ezért jogsértő. A felperes teljesítéskimutatása nyilvánvalóan elfogadhatatlan és eltúlzott tételeket tartalmaz, amelyekkel kapcsolatban a jogerős ítélet sem adott elégséges indokolást és jogszabályi hivatkozást. A jogerős ítélet indokolásával szemben bizonyítatlan maradt, hogy a felperes milyen tényleges, az ő érdekében álló, a megbízási teljesítésével szükségszerűen és indokoltan felmerülő munkát,

milyen mennyiségben végzett. A tanúkihallgatásokra történő felkészülés körében a jogerős ítélet megállapításai nélkülözik a ténybeli alapot, iratellenesek, okszerűtlenek és ellentmondók. Minden észszerűséget nélkülöz a párhuzamos tárgyalási jelenléttel kapcsolatos óradíj. A jogerős ítélet iratellenesen rögzítette ellenkérelmének és viszontkeresetének ténybeli alapjait.

[32] A viszontkeresettel és a beszámítási kifogással összefüggésben arra hivatkozott, hogy az azokkal kapcsolatos döntés jogsértő, a jogerős ítélet érvelése iratellenes. A hibás teljesítésre alapított követelése elévülésének nyugvása körében azt kell vizsgálni, hogy ő mikor szerzett tudomást mindazokról a tényekről, amelyek ismerete szükséges a szavatossági igény érvényesítéséhez. Ez magában foglalja a hiba okának, terjedelmének, jelentőségének és következményeinek az ismeretét is. Az egyik ügyvédjelöltet a 2018. február 6-i tárgyaláson hallgatták ki, aki ekkor mondta el legelső alkalommal azokat a tényeket, amelyek szerint nem volt különleges szaktudása, sem tényleges munkajogi gyakorlata. Számára ekkor vált ismertté a hiba pontos ténye és természete, ezért az elévülés nyugvása is ekkor szűnt meg. Viszontkeresetét 2018. április 18-án előterjesztette, így az nem évült el. A viszontkereset benyújtását követően váltak ismertté olyan további tények is, amelyek hiánya akadályozta őt az igényérvényesítésben: a 2018. június 14-i tárgyaláson derült ki, hogy az ügyvédjelölteket kiegészítő munkákra alkalmazták, amely teljesen ellentétes a megbízási szerződésnek azzal a kikötésével, hogy a munkatársakat különleges szaktudásuk alapján delegálják a feladatokra.

[33] A feltűnő értékaránytalansággal kapcsolatban a jogerős ítélet szintén iratellenes és okszerűtlen megállapításokat tartalmaz. Olyan peradatok állnak rendelkezésre, amelyek azt igazolják, hogy a felperesnél alkalmazásban álló ügyvédjelöltek szakképzettsége és szaktudása alapján a kikötött óradíj kifejezetten eltúlzott volt. Az ügyvédjelöltek egyike sem rendelkezett munkajogi szakképesítéssel, és vele nem tartottak kapcsolatot. Az egyik ügyvédjelölt korábban csak egyetlen munkaügyi perben vett részt. A perbeli nyilatkozatok alapján az ügyvédjelölteket olyan munkákra alkalmazták, amelyek nem igényeltek különösebb szaktudást, kiegészítő munkát végeztek: jogi kutatást, felkészülést. Az ügyvédjelöltek által ellátott feladatok egyáltalán nem kívántak meg az átlagos ügyvédjelölti tevékenységet meghaladó színvonalú munkavégzést. A jogerős ítélet saját belső logikájával is ütközik, mert egyrészt tartalmazza, hogy a megfelelő szakértelemmel rendelkező felperestől elvárható, hogy jogi kutatásra ne számítson fel külön munkadíjat, ugyanakkor megállapítja azt is, hogy a legfőképp jogi kutatást végző ügyvédjelölteknek kikötött óradíj nem feltűnően értékaránytalan. Ha a másodlagos viszontkereset elévült volna, arra kifogásként hivatkozott, ami alkalmas a beszámításra, az ettől eltérő döntés jogsértő. A másodfokú bíróság jogsértően mellőzte a további tanúkihallgatást.

[34] A fentiek alapján a másodfokú bíróság jogsértései a következők: mellőzte az ellenkérelemnek megfelelő levonás alkalmazását, megállapította a viszontkereseti igény elévülését, mellőzte annak az elbírálását, megállapította, hogy kifogásként nem érvényesíthető a feltűnő értékaránytalanságra alapított igény, mert nem áll fenn feltűnő értékaránytalanság.

[35] Az alperes felülvizsgálati kérelmével kapcsolatban a felperes úgy nyilatkozott, hogy az nem tartalmazza az állított jogszabálysértések indokait, érdemi vizsgálata esetén pedig alaptalan. A felek azért állapodtak meg eltérő összegű óradíjakban, hogy az ügyvédek munkáját segítő ügyvédjelölti tevékenységért az alperesnek kevesebbet kelljen fizetnie. Az alperes nem tudta bizonyítani, hogy sérültek volna a minőségi követelmények. A viszontkeresettel érvényesített követelés elévült, feltűnő értékaránytalanságra pedig az alperes nem hivatkozhat.

A Kúria döntése és jogi indokai

[36] A régi Pp. 272. § (2) bekezdése és a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[37] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A 3. ponthoz fűzött indokolás szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A 4. ponthoz fűzött indokolás szerint érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

[38] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelmek keretei között vizsgálhatta felül, valamint érdemben csak azokat a hivatkozásokat vizsgálhatta, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is.

[39] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet keresete részbeni elutasítása körében támadta eljárási és anyagi jogszabálysértéseket állítva. Az alperes felülvizsgálati kérelmében részbeni marasztalását, valamint viszontkeresete és kifogása alaptalannak ítéletét támadta anyagi jogszabálysértéseket állítva. A Kúria a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül.

[40] A felperes eljárási jogszabálysértésként a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének a megsértésre hivatkozott, mert a jogerős ítélet nem tartalmazza azoknak a jogszabályoknak a megjelölését, amelyekre a bíróság a fizetendő megbízási díj csökkentését alapította. Az ezzel összefüggő anyagi jogszabálysértés körében előadta, hogy a bíróság nem csökkentheti önkényesen a megbízási díj összegét.

[41] A régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerint az ítélet indokolásában hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. A másodfokú határozatokra alkalmazandó régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján, ha a másodfokú bíróság az első fokú ítéletet indokai alapján hagyja helyben, a másodfokú ítélet indokolásában csupán erre a körülményre kell utalnia. Az elsőfokú bíróság ítélete [16]-[20] és [26] bekezdésében hivatkozott a felek jogviszonyára alkalmazandó jogszabályokra, valamint e rendelkezések értelmezése alapján azokra a körülményekre, amelyeket a kereset és az ellenkérelem alapján vizsgálnia kellett. A másodfokú bíróság ezzel egyetértett {[19]}. A jogerős ítélet az irányadó jogszabályi rendelkezéseket ilyen módon tartalmazza, ezért nem sérti a régi Pp. 221. § (1) bekezdését.

[42] A másodfokú bíróság a szerződés teljesítése iránt indított perben azt vizsgálta, hogy a felek közötti kötelmi jogviszony tartalma alapján a felperes elvégezte-e a rábízott feladatot, annak körében ténylegesen milyen tevékenységet, hány órában látott el, a szerződésben meghatározott óradíj alkalmazásához szükséges, annak alapjául szolgáló teljesítéskimutatás egyes tételeinek felszámítása indokolt volt-e, ezekre tekintettel az óradíjas megbízási

szerződés alapján az alperes milyen összegű megbízási díj megfizetésére köteles. A megbízási díj alakulása tehát a teljesítéskimutatásban rögzített, indokoltnak minősülő tevékenység tényleges elvégzésétől függött. A másodfokú bíróság nem csökkentette a szerződésben meghatározott megbízási díjat, hanem a keresetre és az ellenkérelemre tekintettel azt bírálta el, hogy a felek által megkötött megbízási szerződés tartalma és a felperes teljesítése alapján az alperes milyen összegű megbízási díjat köteles megfizetni. A megbízott teljesítését a kereset alapossága körében kellett vizsgálni, ahhoz nem volt szükség az alperes részéről külön jogcím megjelölésére. A jogerős ítélet így nem sérti a felülvizsgálati kérelemben ezzel kapcsolatban megjelölt, a szerződés, különösen a megbízási szerződés tartalmára, valamint a szerződési tartalom szabadságára vonatkozó anyagi jogszabályokat.

[43] A felperes felülvizsgálati kérelmében téves bizonyítékértékelést és anyagi jogszabálysértést állított, mert törvényes képviselőjének személyes előadása és a számlák adatai alátámasztják a feleknek azt az általa hivatkozott megállapodását, hogy az alperes lakóhelyének megváltozásából következő áfa nélküli számlázás együtt járt a díjkedvezmény megszűnésével. Indokolása szerint az alperes korábban kifogás nélkül megfizette az ilyen tartalmú számlákat, iratellenes és okszerűtlen ezért a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy nincs bizonyíték a díjkedvezmény megszűnésére.

[44] A régi Pp. 206. § (1) bekezdése a bizonyítás eredményének a mérlegelését és a tényállás megállapítását szabályozza. A felülvizsgálat a jogerős határozat jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló – így részleges átszarmaztató hatályú – rendkívüli perorvoslat, ezért érvényesül a felülmérlegelés korlátozottsága {Kúria Pfv.III.20.512/2020/14. [64]}. A Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének, jogszabálysértést csak a bizonyítékok okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH1999. 44.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére az, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013. 119.).

[45] A megbízási szerződés tartalmazta az áfa nélküli óradíjak összegét, az azokból biztosított díjkedvezményt, valamint az áfa alkalmazásának lehetőségét, de nem szabályozta a díjkedvezmény és az áfa közötti kapcsolatot (2.1.). A 2018. június 14-i tárgyaláson a felperesi képviselő állította a feleknek azt a megállapodását, hogy a díjkedvezmény csak addig jár, amíg az alperesnek áfát kell fizetnie, az alperes ugyanakkor ezt vitatta hangsúlyozva, hogy a megbízási szerződés nem tartalmaz ilyen feltételt (7.P.24.607/2016/52. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). Az alperes személyes előadása szerint voltak viták az árral kapcsolatban, ezért kapott díjkedvezményt, továbbá az áfát is elengedték az új, Európán kívüli lakóhelye miatt (7.P.24.607/2016/32. sorszámú jegyzőkönyv 3-4. oldal). A felperes törvényes képviselőjének előadása szerint a díjkedvezmény azért került bele a szerződésbe, mert az alperes kifogásolta a korábbi szerződés alapján kiállított márciusi számlák összegét; abban állapodtak meg, hogy a díjat csökkentik, de az áfát változatlanul fizetni kell addig, amíg EGT tagállamban van a tartózkodási helye (7.P.24.607/2016/32. sorszámú jegyzőkönyv 8. oldal). A másodfokú bíróság bizonyítékértékelése szerint a megbízási szerződés tartalmát nem dönti meg az alperes által kifizetett számlák tartalma, ugyanakkor azok között fellelhetők olyanok, amelyek az alperes európai címét tüntetik fel és tartalmazzák a díjkedvezményt, de olyanok is, amelyek nem {[31]}. A felperes felülvizsgálati kérelme erre, a másodfokú bíróság által értékelt ellentmondásra nem terjedt ki. A bizonyítékokból nem csak egyfajta, a

felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni, ezért nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének.

[46] A felperes felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 6:26. §-ának a megsértését állította, mert az e-mail üzenet tartozáselismerő nyilatkozatot tartalmaz.

[47] A Ptk. szabályozásában a tartozáselismeréshez már nem szükséges írásbeli nyilatkozat, de annak tartalmi követelménye változatlan: a fél nyilatkozatához a tartozáselismerés következményei csak akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik (EBH2000. 309.; Kúria Gfv.VII.30.791/2016/3., megjelent: EBH2018. G.1.). A Ptk. 6:8. § (1) bekezdése alapján a jognyilatkozatot úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akarata és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. A felperes felülvizsgálati kérelmében az e-mail üzenet egyetlen mondatát szövegkörnyezetéből kiragadva állította, hogy az tartozáselismerést tartalmaz. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a jognyilatkozat egészét értelmezve rögzítette, hogy az alperes az e-mail üzenetben utalt a kiszámlázott megbízási díjakkal és a kirívóan magas óraszámokkal kapcsolatos aggályaira, majd ez után tett ígéretet a számlák kifizetésére {[18]}. A nyilatkozó feltehető akarata, az eset körülményei és a szavak általánosan elfogadott jelentése alapján a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az e-mail üzenet nem minősül tartozáselismerésnek, mert az alperes abban nem tett kifejezett és félreérthetetlen tartozáselismerő nyilatkozatot.

[48] Az alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a jogerős ítélet tartalmi hiányosságára, az ellenkérelemben, a viszontkeresetben és a beszámítási kifogásban érvényesíthető igényekkel kapcsolatos téves jogszabályalkalmazásra, azok elbírálásának hiányára, a bizonyítás eredményének helytelen mérlegelésére, a fél kérelmének és jognyilatkozatának téves értelmezésére, valamint a bizonyítás jogszabálysértő mellőzésére. Ezekkel kapcsolatban azonban megsértett eljárási jogszabályhelyet nem jelölt meg, így ezeket a hivatkozásokat a Kúriának figyelmen kívül kellett hagynia.

[49] Az alperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként megjelölte a régi Ügyvédi tv. 1. §-át, de azzal kapcsolatban a jogszabálysértés indokait, annak tartalmi körülírását nem adta elő, így a Kúria azt érdemben nem vizsgálhatta.

[50] Az alperes érdemi vizsgálatra alkalmas módon az elsődleges viszontkeresettel érvényesített követelés elévülése, valamint a feltűnő értékaránytalansággal kapcsolatos döntés körében támadta a jogerős ítéletet anyagi jogszabálysértést állítva.

[51] Az alperes felülvizsgálati kérelmében az elsődleges viszontkeresettel érvényesített követelés elévülésének nyugvása körében arra hivatkozott, csak az egyik ügyvédjelölt 2018. február 6-i kihallgatásából, valamint a felperes későbbi nyilatkozatából szerzett tudomást arról, hogy a felperes a megbízási szerződésben írtakkal ellentétben olyan ügyvédjelölteket alkalmazott, akik nem rendelkeztek semmilyen különleges szaktudással.

[52] A felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a másodfokú bíróság által a jogerős ítéletben megjelölt 2017. szeptember 5-i beadványban az alperes már hivatkozott arra, hogy a megbízási szerződés alapján a kapcsolatot tartó partneren kívüli egyéb jogászokat különleges szaktudásuk és a megbízás egyes szakaszainak különös igényei alapján kellett kiválasztani; számára nem világos, hogy mi indokolta az ügyvédjelöltek igen magas óraszámában történő

közreműködését; a speciális jellegű perhez szükséges tapasztalat ügyvédjelöltek esetében objektív okokból sem feltételezhető; az ilyen tapasztalattal nem rendelkező jogi képviselők alkalmazása okszerűtlen (7.P.24.607/2016/33. 3-4. oldal). Ezt meghaladóan, az alperes ismételt személyes meghallgatásakor maga nyilatkozott úgy, hogy „[a]mikor én találkoztam az ügyvédjelöltekkel meghallgatásokkor, akkor lehetett látni, hogy ők nagyon fiatalok és lövésük sincs arról, hogy mit csinálnak. Ők tulajdonképpen, mint titkárnők ültek ott.” (7.P.24.607/2016/69. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal első bekezdés). Az alperesnek így saját korábbi nyilatkozatai cáfolják azt a felülvizsgálati hivatkozását, hogy csak 2018. február 6-án vált ismertté számára az ügyben eljáró ügyvédjelöltek szakértelmének a hiánya. A másodfokú bíróság tehát helyesen állapította meg, hogy 2017. szeptember 5-ét követően menthető ok nem zárta ki a bíróság előtti igényérvényesítést.

[53] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a feltűnő értékaránytalanság körében arra hivatkozott, a jogerős ítélettel szemben a peradatok azt támasztják alá, hogy az ügyvédjelöltek szakképzettsége és tudása alapján a kikötött óradíj eltűzött volt.

[54] A másodfokú bíróság a feltűnő értékaránytalanságra alapított kifogás elbírálásával kapcsolatban teljes mértékben egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival {[51]}, csak azokat kiegészítette. Az elsőfokú bíróság döntése azon alapult, hogy az alperes saját nyilatkozata szerint már a szerződéskötéskor sokallta az óradíj mértékét, de nem járt utána annak, hogy más ügyvédi irodák milyen óradíjjal dolgoznak; már a szerződéskötéskor tisztában volt azzal, hogy a felperes által kikötött óradíj az átlaghoz képest magasabb összegű, így azt már ebben az időpontban felismerhette, ezért a Ptk. 6:98. § (1) bekezdés második fordulata alapján nem hivatkozhat feltűnő értékaránytalanságra {[81]-[82]}. Az alperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta az eljáró bíróságok azon álláspontját, miszerint nem támadhatja meg a megbízási szerződést, azaz nincs megtámadási joga a Ptk. 6:98. § (1) bekezdés második mondatába foglalt törvényi tényállási elemek megvalósulása folytán. Kizárólag a feltűnő értékaránytalanság fennállását állította a Ptk. 6:98. § (1) bekezdés első mondatában rögzített megtámadási jog alapján. Ha azonban a felet nem illeti meg a megtámadási jog, akkor érdemben nem vizsgálható a szerződéses értékegyensúly kirívó megbomlása. Mivel a jogerős ítélet – felülvizsgálattal nem támadott – következtetése szerint az alperes egyáltalán nem hivatkozhat feltűnő értékaránytalanságra, ezért érdemben nem kellett vizsgálni, hogy az ténylegesen fennállt-e. A másodfokú bíróság által a feltűnő értékaránytalanság fennállása körében írt kiegészítésnek ezért a felülvizsgálati eljárásban nincs érdemi jelentősége.

[55] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelmekben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[56] A felülvizsgálati kérelmek egyike sem vezetett eredményre, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján – a felperes és az alperes egymással szembeni perköltség követelésének a beszámításával – a Kúria kötelezte az alperest felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Ennek összegét az IM rendelet 3. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja, a 3. § (5) bekezdése, valamint az alperes vonatkozásában a 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[57] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a felperes régi Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére.

[58] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2022. november 10.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s.k. előadó bíró, Dr. Harter Mária s.k. bíró